

BIDRAG TIL KUNDSKABEN OM HESSELØS HVIRVELDYRFAUNA

AF

N. FABRITIUS BUCHWALD

I de første Dage af Juli 1927 foretog Hr. stud. mag. Marius Nielsen og Forfatteren en 3—4 Dages botanisk Ekskursion til den lille Kattegatsø, Hesselø. Vi havde da ogsaa vor Opmærksomhed henvendt paa Øens højere Dyreliv, dels fordi denne Ø ligger saa afsides og utilgængelig, hvorfor der gaar Aar og Dag imellem, at en Naturhistoriker besøger den, dels fordi Naturhistorisk Forening kort Tid i Forvejen havde rejst Sagen om en zoologisk-topografisk Undersøgelse af Danmark, dels endelig fordi der kun foreligger meget spredte og fragmentariske Angivelser om Hesseløs Fauna, væsentligt af ornithologisk Indhold og navnlig i Aarsberetningerne om Fuglene ved de danske Fyr For Begrænsningens Skyld indskrænkede vi os til kun at lade Undersøgelserne gælde Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Padder. Vi havde det store Held i Bestyreren af Hesseløs eneste Gaard, Hr. Vestergaard, at træffe en i Øens Dyre- og navnlig dens Fugleliv overordentlig interesseret Mand. Han havde i en længere Aarrække deltaget i afdøde Hofjægermester Holstein Rathlou's Jagter paa Øen og havde i de sidste fem Aar siddet som Bestyrer af Gaarden. Særlig havde Fuglene denne Mands Kærlighed, og hans Kendskab til disse Skabninger var for en Lægmand meget stort. Han var i Besiddelse baade af Kjærbøllings Tavleværk og Tekstbog, hvilken sidste bar tydelige Spor af at have været benyttet meget. Fra ham har vi da ogsaa meget af vor Viden, navnlig en Del af Angivelserne om Trækfuglene, om Antallet af rugende Fugle etc. Endelig stammer enkelte supplerende Iagttagelser fra en Ekskursion i August 1929.

Hesselø er ca. 70 ha. (ca. 125 Tdr. Land) stor og ligger omkring 30 km Nord for Indsejlingen til Isefjord. Mod N.V. og

og S.Ø. løber den ud i to store Stenrev, Nordvestrevet og Sydøstrevet, hvor navnlig i gamle Dage Sælhundene soled sig i Hundredvis. Geologisk bestaar Øen af to Dele, en højere liggende Oval af Moræneler, der paa de fleste Steder falder af med 5—10 m høje, bratte Lerklinter mod en omgivende, alluvial Del af hævede Havstokke, der er fuld af store, rullede Sten, og som man kalder Omgangen.

Inden Hofjægermester Holstein Rathlou i 1899 købte Øen, var store Dele af den højere liggende Diluvialdel endnu uberørte, for en Del opfyldte af talrige, isskurede Blokke, hvoraf de fleste senere er medgaaet til Opbygning af de mange Stendiger, der gennemkrydser Øen. Nu er hele denne Del indtaget til Marker eller Plantager. Navnlig har de 4—5 smaa Plantager, som Hofjægermesteren har anlagt, bidraget meget til at forandre Øens Præg, fuldstændig skovløs som den tidligere var. Sikkert har de ogsaa influeret stærkt paa Fuglelivet, der er blevet rigere paa Arter. Endnu træffes uopdyrkede Pletter i Form af sure Kær og smaa Mosehuller, i hvis Tørvelag der er konstateret Egestammer og Mængder af Hasselnødder, hvilket sidste taler stærkt for, at Øen, der paa Frederik den Andens Tid kaldtes Hasselø, har sit Navn efter Hasselbusken.

Egentlige Havne findes ikke; en lille Indbugtning paa Nord-siden af Nordvestrevet kaldes »den gamle Havn«. Paa Sydsiden, Syd for Gaarden, findes to stensatte Slæbesteder for Baadene, der tilhører Gaardens Beboere, som benytter dem den Dag i Dag.

De før omtalte Klinter er navnlig paa Øst- og Nordsiden beklædte med høje, ofte uigennemtrængelige Krat af Hyld, Tjørn, Slaaen og Rose.

En mere detailleret Skildring af den interessante Øs Natur og Historie vil Læserne faa i det nyligt udkomne Værk af Ahton Friis: »De Danskes Øer«, III Bd., S. 193—210, hvor der ogsaa findes et Kort over Øen.

Hvad der her meddeles om Hesseløs Dyreliv for de fire Grupper Vedkommende, gør ingen Fordring paa nogen Fuldstændighed. Navnlig for Paddernes Vedkommende er den følgende Artsliste næppe udtømmende; ligeledes kan det ikke siges, hvilket af vore Firben, der findes derovre, eller om de eventuelt begge skulde være der. Endelig er det anførte Antal ynglende Sangfugle sikkert for lille; flere Arter, navnlig af de smaa Sangere, vil rimeligvis kunne findes ved nærmere Eftersyn.

I. PATTEDYR.

Hesseløs Pattedyrfauna er kun meget lille; de faa Arter, hvoraf de fleste, de 3, endda er indført af Mennesket, er snart nævnt. Følgende Arter findes paa Øen:

1. Spidsmus, *Sorex vulgaris*. En død Spidsmus fandtes i Foraaret 1929 paa Vejen op til »Villaen«; Arten er næppe almindelig paa Øen.

2. Hare, *Lepus europæus*. Oprindeligt fandtes dette Dyr ikke paa Øen; men Hofjægermester Holstein Rathlou indførte omkring Aarhundredskiftet en Del Harer, som i de forløbne Aar har formeret sig saa stærkt, at der paa de aarlige Jagter blev skudt op mod 400—500 Stk.! Haren er stadig meget almindelig paa Hesselø, men artrene Individer findes næppe mere, idet der har fundet en stærk Krydsning Sted med Kaniner, hvoraf der fandtes en Del, dengang Hofjægermesteren købte Øen. Denne »Kaninhare« afviger blandt andet ved at have kortere »Løb«, ved at være lysere i Kødet og ved at mangle den typiske Haresmag; den lider stærkt af forskellige Sygdomme.

3. Husmus, *Mus musculus*. Findes naturligvis ogsaa derovre og er endog lidt af en Plage for Beboerne paa Øen. Achton Friis angiver saaledes, III Bd., S. 207, at der i Vinteren 1923—24 fangedes henimod 1600 Mus i Fælder! Derimod er Vandrerotten, *Mus decumanus*, endnu ikke bemærket.

4. Spættet Sæl, *Phoca vitulina*. Paa Sydøst- og navnlig Nordvestrevet ses endnu ret store Flokke paa ca. 50 Stk. af spættede Sæler ligge og bade sig i Solen paa de store, afglattede Sten; dog er deres Tal betydeligt aftaget i den sidste Menneskealder, væsentlig paa Grund af den Forfølgelse, de har været udsat for fra Menneskenes Side. Endnu er der jo Præmie paa hver nedlagt Sæl. Sæljagten har tidligere spillet en ikke ringe Rolle som Ekstra-Indtægtskilde for Beboerne, saaledes som omtalt hos Achton Friis, III Bd., S. 202. Paa Gaardens Mure hang der da ogsaa adskillige Skind af spættede Sæler. Desværre fik vi ikke Lejlighed til at komme dem paa nærmere Hold, skønt en Tur var planlagt ud til Nordvestrevet. Det var jo netop paa den Tid, Ungerne lige var født.

Andre Pattedyr rummer Øen ikke. I Tilslutning til de omtalte skal dog nærmere omtales et Dyr, som indførtes til Øen for et Par Aar siden, og som der knytter sig en vis Interesse

til, nemlig Fjeldræv, *Canis lagopus*. I Sommeren 1925 indførte Fru Hofjægermesterinde Holstein Rathlou til Øen 7 smukke Blaaræve. Paa den lille Ø blev disse Ræve, der jo af Naturen er meget glubske Dyr, snart en sand Landeplage. De tog alt spiseligt, som de kunde faa fat paa, Æg og Unger af Maager, Skalleslugere og Gravænder, Høns og Gæs, Harekillinger og voksne Harer, Lam, ja selv voksne Faar gik de ikke af Vejen for. De bed sig fast i Yveret og flænsede det i Stykker, saa Faarene maatte slaas ned paa Stedet. Hvad Rævene ikke kunde fortære straks, gravede de ned i Jorden for at gemme det til Vinteren. Følgen var, at man rundt om paa Øen stødte paa halvt nedgravede, raadne Kadavere, der stank forfærdeligt. Til sidst indsaa Bestyrer Vestergaard, at dette ikke gik i Længden; i Løbet af kort Tid vilde Øens sjældne Ynglefugle, Vildtet og Fjerkræet være ganske udryddet; endvidere trivedes Rævene ikke godt, Pelsen mistede den smukke, blaa Farve og blev tør og tynd. Samme Efteraar blev der da stillet Fælder op, og de nysgerrige Dyr gik snart i dem, hvorpaa de sendtes til Jylland.

Den almindelige Ræv, *Canis vulpes*, findes ikke paa Øen, og en Indførelse af dette Dyr for Jagtens Skyld vilde sikkert føre til et lignende, uheldigt Resultat som med Hensyn til Blaarævene; dertil er Øens Areal altfor lille.

II. FUGLE.

Ved Udarbejdelsen af nærværende Fortegnelse over Fugle paa Hesselø har Kildematerialet været betydeligt større end for de øvrige Hvirveldyrgruppers Vedkommende. Foruden Bestyrer Vestergaards Udsagn og Skydejournaler og vore egne Iagttagelser er følgende Kilder benyttet.

Først og fremmest er gennemgaaet de aarlige Beretninger om Fuglene ved de danske Fyr, 1886—1925, hvori der foruden Faldene ogsaa gives adskillige andre Oplysninger, bl. a. om Ynglefuglenes Ankomsttider. Endvidere indeholder de udkomne Fuglebind af »Danmarks Fauna«, Bd. 23, 1919, og 30, 1923, og E. Lehn Schiøler: »Danmarks Fugle« I-II, 1925—26, enkelte, spredte Oplysninger. Af H. Wings lille Afhandling: »Om dræbte Rovfugle fra en lille dansk Ø«, Dansk Ornith. Foren. Tidsskr., 2. Aarg. 1908, som indeholder en Skydeliste over dræbte Rovfugle paa Hesselø for første Halvdel af 1907, faar man et godt Indtryk af det store Rovfugle-

træk over Øen. Endelig er benyttet den Skildring, som Achton Friis giver af Hesselø i »De Danskes Øer«, III Bd., hvori der ogsaa findes en Liste over 27 Fuglearter, iagttagne under et kortvarigt Ophold paa Øen den ^{18/6} 1923.

Den anvendte Nomenklatur følger nøje den, som findes i den af Dansk Ornithologisk Forening udgivne: Revideret Fortegnelse over Danmarks Fugle, 1927.

1. Krikand, *Anas crecca*. Efter Vestergaard ret sjælden paa Gennemrejsen, som, at dømme efter Faldene ved Fyret, for Foraarstrækkets Vedkommende finder Sted i Slutningen af Marts, for Efteraarstrækket i September—Oktober. Krikanden er i Perioden 1887—1925 kun faldet syv Gange i et Antal af ialt 11 Individer, væsentligt om Efteraaret.

2. Atling, *Anas querquedula*. Ikke sjælden paa Træk, men aldrig faldet ved Fyret.

3. Pibeand, *Anas penelops*. Almindelig paa Trækket, især om Efteraaret; er faldet tre Gange ved Fyret, hver Gang kun et Individ; en enkelt Gang skudt af Vestergaard.

4. Stokand, *Anas boscas*. Denne i hele Danmark meget almindeligt ynglende Fugl ruger ogsaa paa Hesselø, i Reglen en halv Snes Par hvert Aar; bl. a. holder nogle Par til i den lille, sivomkransede Dam, der findes i den af Hofjægermesteren anlagte Park, samt i en Mose V. for Gaarden. Angaves allerede 1886 og 1890 af A. G. Saxtorph, den daværende Fyrmester, at »have Ophold paa Øen, dels i Moserne, dels i Strandkanten« (»Fyrberetningen« for 1890). Den omtales ogsaa af Achton Friis. Antallet af Stokænder forøges betydeligt om Vinteren ved Fugle Nord fra, den nordøstlige Form, som overvintret paa Øen. Den er faldet otte Gange i et samlet Antal af 24 Individer, heraf en Gang i April, de øvrige Gange i Oktober—November, i sidste Tilfælde formodentlig den nordøstlige Form. Et halvhundrede Ænder skydes i Jagttiden.

5. Gravand, *Tadorna cornuta*. Denne And, som allerede A. G. Saxtorph i 1886 opgiver som Ynglefugl paa Øen, er den Dag i Dag almindeligt ynglende derovre, idet der sædvanligt findes en halv Snes Par rugende hvert Aar. Achton Friis omtaler flere Steder i sin Beretning om Hesselø Flokke paa en halv Snes Stykker og et enkelt Sted, at Johannes Larsen den ^{18/6} 1923 fandt »Gravgæs med Gæslinger«.

Navnlig holder den til paa Sydøstrevet, hvor der findes talrige, tætte Smaakrat af Tjørn og Slaaen, idet den i Reglen her paa Øen nøjes med at bygge Reden under disse Buske. Ræve-, Grævlinge- eller Kaningrave, som de ellers ofte benytter til Redested, findes nemlig ikke derovre. Da vi Søndag Aften d. 4. Juli ved Syvtiden steg i Land paa Øen, var denne pragtfulde, store And den første Fugl, der mødte os; et Par gik og græssede fredeligt og uforstyrret som Gæs paa det lave, græsdækkede Strandoverdrev. Hver Dag under vort korte Ophold havde vi Lejlighed til at beundre denne smukke Fugl, i Reglen parvis, And og Andrik sammen, snart flyvende langsomt hen over Vandfladen, snart staaende længe paa de store Strandsten; Unger saa vi desværre ingen af, skønt vi ofte var disse Fugle, der skildres som sky Fugle, paa ret nært Hold. Om Tiden for dens Ankomst til Øen om Foraaret havest der Oplysning gennem »Fyrberetningerne« fra 1887 og til Dato. Ankomsttiden svinger fra $10\frac{1}{2}$ til $30\frac{2}{3}$, men falder hyppigst i 2. Uge af Marts. Den forlader Øen i Slutningen af August og Begyndelsen af September. Aldrig faldet ved Fyret.

6. Knopsvane, *Cygnus olor*. I »Fyrberetningerne« angiver Fyrmester K. A. Jensen følgende om den:

1916. 19. Marts. Seks Svaner saas svømmende i Øens Nærhed.

1916. 26. Marts. 17 Svaner fløj mod Øst.

1917. 3. April. To Svaner saas flyvende mod Øst.

Der angives, som det fremgaar af de anførte Linier, ikke nærmere, hvilken Art Svane, der er Tale om, men den østlige Flugt kan tyde paa, at det er Knopsvaner, som har overvintret i Danmark og nu søger tilbage til Sydsverige. Knopsvanen er aldrig faldet ved danske Fyr.

7. Sangsvane, *Cygnus musicus*. Almindelig paa Gennemrejse Foraar og Efteraar; et Individ, der med knækket Vinge gik omkring og græssede paa Øen i ca. 4 Uger i Foraaret 1924, blev skudt $28\frac{2}{3}$ 1924. Den var ganske afmagret og med stærkt betændt Vingsaar. I Februar opholdt en Flok paa 9 Stk. sig ved Øen. Ligeledes aldrig faldet ved danske Fyr.

8. Troldand, *Fuligula cristata*. To Individder faldt ved Fyret $28\frac{1}{2}$ 1922.

9. Taffeland, *Fuligula ferina*. Ifølge Vestergaard set en Gang paa Øen; den foretrækker jo ogsaa de store Indsøer som Overvintringssted, hvad der formodentlig ogsaa er Aarsagen til,

at Troidanden kun er iagttaget den ene ovennævnte Gang. Taffelanden er aldrig faldet ved Fyret.

10. Hvinand, *Glaucion clangula*. Ses almindelig paa Foraars- og Efteraarstrækket; er ikke skudt af Vestergaard og aldrig faldet ved Fyret.

11. Havlit, *Pagonetta glacialis*. Denne i Danmark almindelige Vintergæst ses nu og da ved Vintertid i store Flokke langs Øens Kyster, ofte sammen med andre Ænder. A. G. Saxtorph saa den saaledes i Beg. af Marts 1888 og i Slutningen af December 1892 ligge langs Kysterne, og Vestergaard iagttog den i Massevis i Vintrene 1924 og 1927; bl. a. laa der tidligt paa Foraaret 1927 en Flok paa 3—400 Stk. ude paa det aabne Vand og dykkede; to Hunner blev skudt. Den er faldet to Gange, den ene Gang 5 Individier den 7. Marts 1888, den anden Gang 1 Individ den 5. December 1892.

12. Sortand, *Oedemia nigra*. Ved Kysterne en almindelig Vintergæst, som nu og da skydes (Vestergaard). Faldet tre Gange, hver Gang 1 Individ, i Marts, April og November. Naar Sortand af A. G. Saxtorph i 8. Fugleberetning, 1890, angives at yngle paa Hesselø, maa dette vel bero paa en Misforstaaelse, da denne And ellers ikke vides at yngle i Danmark.

13. Fløjlsand, *Oedemia fusca*. Ligeledes en almindelig Vintergæst, som flere Gange er skudt af Vestergaard. To Individier faldt ved Fyret i Begyndelsen af November 1888.

14. Ederfugl, *Somateria mollissima*. Ederfuglen hører til vore sjældneste Ynglefugle, der foruden at yngle paa Græsholm, Saltholm, Fanø og Rømø endnu har Rugepladser paa en Del af Kattegatsøerne: Læsø, Anholt o. fl., hvor den imidlertid efter ældre Beretninger at dømme er gaaet stærkt tilbage i Antal. Om Ederfuglens Ynglen paa Hesselø skriver Lehn Schiøler i Danmarks Fugle, Bd. II, S. 197: »Kjærbølling nævner som Ynglepladser Læsø, Hirtsholm, Samsø og Hesselø (ca. 100 Par i Juni 1861). Ganske vist har jeg ikke selv været paa Hesselø i den første Fjerdedel af dette Aarhundrede, men kan dog sige fra god Kilde, at et saa stort Antal findes ikke nu ynglende paa denne Ø.« I Beretningerne om Fugle, faldne ved de danske Fyr, nævnes Ederfuglen kun en Gang som rugende paa Hesselø, nemlig i 1886. Ved sine Besøg rundt paa Danmarks Øer gæstede Johannes Larsen ogsaa Hesselø i 1923. Om dette Besøg meddeler Lehn Schiøler, efter Joh. Larsens Optegnelser,

sammesteds S. 198; »18. Juni samme Aar [1923] besøgte Hesselø, men her bemærkedes kun en forbiflyvende Flok paa 5 Hanner og 4 Hunner; Hunner med Ællinger eller rugende Fugle saas ikke; Besøget var dog kun kortvarigt [nemlig kun een Dag].« Det er formodentlig den samme Flok Ederfugle, der omtales i Achton Friis, Bd. III, S. 209. Det faktiske Forhold m. H. t. Ederfuglens Rugning paa Hesselø er imidlertid, at der nu kun ruger nogle ganske faa Par. Saaledes ynglede der 1929 3 Par paa Nordvestrevet og 2—3 Par paa Sydvestkysten, bl. a. havde Hr. Vestergaard set et Par med 3 Ællinger. I 1926 rugede kun 2 Par paa Øen, det ene med 4, det andet med kun 2 Ællinger. Tilbagegangen fra Midten af forrige Aarhundrede og til nu er saaledes meget kendelig for Hesseløs Vedkommende; maaske vil den om nogle faa Aar ogsaa være forsvundet fra dette Sted som Ynglefugl.

Det er heller ikke mange Ederfugle, der som Vintergæster besøger Øen; den ses især hyppigt i Træktiden; men nu og da, navnlig fra December til Marts, kan dog store Flokke sammen med talrige andre Svømmefugle som Sortænder, Fløjlsænder, Graaænder, Havlitter o. s. v. indfinde sig ved Øens Kyster, som nævnt i Fyrberetningerne for 1890 og 1892.

Ederfuglen falder undertiden ved Fyrene, men er aldrig faldet ved Hesseløs Fyr.

15. Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*. Den Toppede Skallesluger er den almindeligste, ynglende Andefugl paa Hesselø. Den angives allerede i Fyrberetningerne for 1886, 1887, 1890 og 1892 at yngle paa Øen. Der findes over 20 rugende Par; de fleste paa Øens Vestside, hvor Strandbredderne er opfyldte med talrige Smaakrat af Hvidtjørn, Slaen, Rose og Hyld, hvad den ynder som Yngleplads. Vi saa bl. a. en Rede gemt dybt inde mellem Græs under Tjørn og Slaen og kunde ved at bøje Grenene til Side skimte flere dunede, smaapippende Ællinger uden dog at være i Stand til at kunne fastslaa Antallet. Andemoderen var ved vort Komme opskræmt fløjet ned til Kysten, hvor den laa paa Vandet og øjensynligt kaldte paa sit Afkom. Da vi nemlig en halv Times Tid senere kom forbi Redestedet igen, saa vi hele Kuldet trippe rask væk ned over Strandfælleden mod Vendet, og kort efter laa de og vuggede paa Vandoverfladen sammen med Moderen. Ællingerne, hvoraf der ialt var 9, kunde vel være et Par Dage gamle. Paa Øens Sydside ved de 2 gamle

Slæbesteder for Baadene fandtes en forladt Skalleslugerrede med 4—5 Æg samt nogle Fasanæg. Jævnligt under vort Ophold havde vi i Kikkert Lejlighed til at iagttage Flokke af Toppede Skalleslugere ligge paa Vandet tæt ved Kysten, navnlig omkring Sydøstrevet. Om Efteraaret forøges Antallet med nordiske Fugle, der overvintrer paa Øen. Den Toppede Skallesluger falder ret jævnligt ved Fyrene, men er endnu ikke faldet ved Hesseløs Fyr.

16. Sædgaas, *Anser segetum*. Ret almindelig paa Trækket; i Marts 1925 blev der af en Flok paa 13 Stk. skudt 4 i Løbet af nogle Dage. Denne Gaas er aldrig faldet ved de danske Fyr.

17. Graagaas, *Anser cinereus*. Graagaasen ses ikke sjældent i større Flokke, der navnlig gæster Øen i Maj—Juni og undertiden opholder sig der, til Fældetiden, som falder i Juli, er overstaet. Den omtales ofte i Fyrberetningerne, saaledes som det fremgaar af det følgende:

- 1888. 30. April saas store Flokke af Vildgæs paa Søen.
- 1889. 24. Maj. Enkelte Flokke af Graagæs opholdt sig rundt i Farvandet.
- 1890. 19. Oktober. To Vildgæs paa Øen; i Maj—Juni kom en større Flok Graagæs, der blev, til Fældetiden var overstaet.
- 1891. Omtrent 20 Graagæs paa Øen.
- 1892. 20. Marts. 20 Vildgæs trækkende mod Syd; en Del kom i Slutn. af Maj og opholdt sig nær Øen, til Fældetiden var forbi.
- 1893. 23. Maj. Omtr. 20 Vildgæs flyvende mod Øst.
- 1894. 24. Maj kom en Flok Vildgæs, der tog Ophold i Nærheden af Øen.
- 1896. 15. Maj. En Del Graagæs i Farvandet rundt Øen.
- 1897. 31. Maj. Nogle Graagæs spredte i Farvandet.
- 1905. December. 11 Graagæs opholdt sig flere Dage først i December paa Øen.
- 1916. 20. Marts blev en Graagaas skudt.

Endvidere skød Vestergaard i Sommeren 1925 to Graagæs. Arten er aldrig faldet ved de danske Fyr.

18. Knortegaas, *Anser torqvatus*. Almindelig paa Gennemrejse og en enkelt Gang skudt af Vestergaard. Det Individ med knækket Vingeben, som Achton Friis, III Bd., S. 209—10, saa under sit Besøg paa Øen 18. Juni 1923, er formodentlig det samme

Individ, der omtales i Fyrberetningen for 1923, hvor 1 Knortegaas angives at være faldet ved Fyret 20. Juni 1923!

19. Vagtel, *Coturnix communis*. Denne Fugl yngler sandsynligvis paa Øen, da Vestergaard ofte har hørt Vagtelhannens iørefaldende »Slag«, men aldrig set Fuglen selv; den fører jo ogsaa en meget skjult Tilværelse. Kun nævnt en enkelt Gang i Fyrberetningerne, nemlig 1895, idet daværende Fyrmester Saxtorph skal have hørt den, særlig om Aftenen i Maj; aldrig faldet.

20. Agerhøne, *Perdis cinerea*. Agerhønen er nu en almindelig Ynglefugl, skønt den ifølge Achton Friis skulde være udryddet, da han besøgte Øen i 1923. Oprindeligt fandtes den, ligesom paa mange andre af de smaa Kattegatsøer, ikke derovre, men omkring Aarhundredskiftet indførte Hofjægermesteren den for Jagtens Skyld. I Vinteren 1916—17 udryddedes den imidlertid fuldstændigt, men i 1926 genindførtes der 15 Par fra Böhmen, og siden da har den formeret sig stærkt; Vestergaard opgav, at der fandtes henimod et halvt Hundrede rugende Par, ligesom vi jævnligt stødte forskræmte Agerhøns op. Som et Kuriosum kan anføres, at vi saa en Agerhønerede med ikke færre end 24 Hønseæg samt 7 Fasanæg, og saa laa der endda 4 Hønseæg ved Siden af Reden. I »Danmarks Fauna«, 23. Bd., S. 214—15, anføres 22 Æg som Maximum, saa vort Fund er vistnok noget af en Rekord! Reden havde været forladt i længere Tid. Det er jo en almindelig kendt Ting, i hvert Fald blandt Jægere, at Fasanerne ofte forstyrrer Hønsenes Ynglen ved at fylde deres Reder med deres egne langt større Æg, og Aarsagen til det store Ægantal, 28, som vi fandt, kan maaske forklares ved, at alt efterhaanden som Fasanen har lagt sine Æg, er Agerhønen blevet inciteret til at lægge flere og flere Æg for at fylde op mellem de store Fasanæg og saaledes skaffe en jævn Redebund til Veje. Medens Fasanen er en meget upaalidelig og daarlig Ruger, hvorfor det ikke er saa mærkeligt, at den har forladt Reden uden at have udruget sine Æg, maa det ogsaa tilsidst være blevet den ellers trofaste Agerhønemoder for meget af det gode. Arten er aldrig faldet ved Fyret.

21. Fasan, *Phasianus colchicus*. Fasanen er maaske endnu hyppigere end Agerhønen paa Øen; ogsaa den er indført af den gamle Hofjægermester. Det var hvert Øjeblik, at vi under vort Besøg stødte en larmende Fasan op, ligesom vi flere Gange ogsaa iagttog Kuld paa en halv Snes Fasankyllinger ude i Planta-

gerne, hvor de løb pippende omkring. Anføres ogsaa af Achton Friis. Aldrig faldet ved Fyret.

22. Dværglappedykker, *Tachybates minor*. Et Individ, der opholdt sig ca. 14 Dage i Dammen i Villaparken, hvor der er udsat baade Guldfisk og Karper, blev skudt i Vinteren 1926. Aldrig faldet ved Fyret. I Fyrberetningen for 1887 angives det, at »1 Lappedykker kastedes i Land 24. April 1887«, men der anføres ikke noget om, hvilken Art det var.

23. Engsnarre, *Crex pratensis*. Denne Fugl, som nu og da falder ved de danske Fyr, er faldet en Gang paa Hesselø, nemlig 1 Individ den $\frac{7}{5}$ 1916.

24. Plettet Rørvagtel, *Porzana maruetta*. Ses ifølge Vestergaard paa Trækket; to Gange faldet paa Foraarsstrækket, $\frac{7}{5}$ 1916 og $\frac{16}{4}$ 1917, begge Gange 1 Individ.

25. Vandrikse, *Rallus aquaticus*. Faldet ialt 14 Gange ved Fyret, i Reglen kun et enkelt Individ ad Gangen, og maa saaledes siges at være ret almindelig paa Gennemrejse; er ogsaa skudt flere Gange af Vestergaard. Foraarsstrækket begynder sidst i Marts, kulminerer i April og kan vare lidt ind i Maj; om Efteraaret begynder Trækket i Oktober og strækker sig ind i November.

26. Rørhøne, *Gallinula chloropus*. Af Rørhønen ruger 1—3 Par i et lille siv- og røromkranset Mosehul umiddelbart Vest for Øens store Midtergårde. I Vinteren 1928—29 opholdt 3, sikkert overvintrende Rørhøns sig i Gaardens Stald. Er faldet seks Gange ved Fyret, altid enkeltvis, dels paa Foraarsstrækket, i Marts—April, dels paa Efteraarsstrækket i November.

27. Blishøne, *Fulica atra*. Ses paa Gennemrejse og er to Gange skudt af Vestergaard; tre Gange faldet ved Fyret, hver Gang et Individ, dels paa Foraars-, dels paa Efteraarsstrækket.

28. Stortrappe, *Otis tarda*. Et Individ af denne meget tilfældige Gæst fra Syden, som kun er truffet en halv Snes Gange her i Landet, blev, efter »Danmarks Fauna«, Bd. 30, S. 100, for nogle faa Aar siden skudt paa Øen; Kraniët indsendtes til Zoologisk Museum.

29. Trane, *Grus cinerea*. Ses jævnligt paa Trækket; saaledes i Foraaret 1927 en lille Flok paa 7 Stk., der dog ikke slog sig ned paa Øen. Aldrig faldet ved noget dansk Fyr.

32. Vibe, *Vanellus cristatus*. Viben, som vel nok er vor almindeligste, ynglende Vadefugl, er ogsaa paa Hesselø en hyppig

Ynglefugl, der allerede i 1886, ifølge Fyrberetningen, angives at ruge der. Baade Achton Friis og vi havde Lejlighed til at se Smaaflokke. Dens Ankomst til Øen falder i Almindelighed i første Halvdel af Marts, hyppigt dog ogsaa i Slutningen af Februar; tidligst er den iagttaget 2. Februar, senest 25. Marts første Gang. I September, undertiden først i Oktober, forlader den Øen. Et enkelt Aar, i 1913, overvintrede nogle Viber derovre. Den er kun faldet syv Gange ved Fyret, ialt 8 Individuer, og stedse om Foraaret i Marts—April.

31. Strandhjejle, *Charadrius squatarola*. Almindelig i Træk-tiden; flere Gange skudt af Vestergaard og 3 Gange faldet ved Fyret.

32. Hjejle, *Charadrius pluvialis*. Sjælden paa Gennemrejse; 4—5 Stk. skudt af Vestergaard; kun faldet en Gang den $23/3$ 1914.

33. Pomeransfugl, *Eudromias morinellus*. To Gange skudt af Vestergaard; aldrig faldet ved Fyret.

34. Almindelig Præstekrave, *Ægialitis hiaticula*. Denne ellers i Danmark meget almindelige Ynglefugl er ikke særligt talrig paa Hesselø, idet der næppe findes en halv Snes ynglende Par. Dette kan rimeligvis hænge sammen med, at sandede Strandbredder, som den ynder til Opholdssted, næsten ganske mangler derovre. Øen er hele Kysten rundt omgivet med terrasseformede Strandvolde af ofte store, rullede Sten, som ikke egner sig for dens pilsnare Løb. De fleste Par ruger paa Øens Vestside, hvor der findes lidt sandet Strandbred; vi saa dem dels her, dels paa Sandstranden ved den gamle Havn. Almindelig paa Gennemrejse, men aldrig faldet ved Fyret.

35. Hvidbrystet Præstekrave, *Ægialitis cantiana*. Almindelig paa Trækket; flere Gange skudt af Vestergaard; aldrig faldet ved Fyret.

36. Stenvender, *Streptilas interpres*. Ifølge »Danmarks Fauna«, 30. Bd., S. 164, skal denne udpræget stedegne Ynglefugl, som navnlig har sine Rugepladser paa Kattegatssmaøerne, ogsaa yngle paa Hesselø. Vestergaard omtalte den ikke som ynglende, men saa og skød den ofte paa Efteraarstrækket i September—Oktober; han har maaske overset den, hvad ogsaa den Omstændighed tyder paa, at Achton Friis omtaler den, om end kun flygtigt: »Et Par Stenvendere staar paa de yderste Sten i Stranden, . . .«, III Bd., S. 209. Vi saa den ikke; den er aldrig faldet ved Fyret.

37. Strandskade, *Hæmatopus ostreologus*. Næst efter Stormmaagen er Strandskaden uden Tvivl Øens almindeligste Ynglefugl ved Kysterne, og det er ikke let at angive Antallet af Reder, men det ligger vel mellem 50 og 100. Øens stenede Strandbredder med temmelig lavt Vand udenfor er ogsaa som skabte til Opholdssted for den. Overalt saa eller hørte vi Strandskader enten flyve skrigende lige hen over Hovedet paa os eller staa hvilende sig paa de store Sten ude i det lave Vand, hvor de tog sig meget maleriske ud. De angives allerede i 1886, ifølge Fyrberetningerne, at yngle paa Øen. Den kommer gerne i første Halvdel af Marts, men er undertiden set allerede omkring den 20. Februar, tidligst 19. Februar; forlader Øen i Slutningen af August og Begyndelsen af September; aldrig faldet ved Fyret.

38. Smaaspove, *Numenius phæopus*. Almindelig paa Gennemrejse. Saaledes saas Dagen før vor Ankomst til Øen, den 4. Juli, en Flok paa 7 Stk., der aabenbart allerede atter var ved at drage Syd paa; den er ikke angivet som faldet ved Fyret.

39. Storspove, *Numenius arquatus*. Meget almindelig paa Trækket i Flokke paa 30—40 Stk. De ses hyppigt kredse omkring Fyret i Hundredvis; men de falder kun sjældent. I de sidste 4 Aar er der kun faldet 3—4 Stk.; en gik i 3—4 Maaneder med knækket Vinge paa Øen, formodentlig det samme Individ, der omtales af Achton Friis, III Bd., S. 207.

40. Lille Kobbersneppe, *Limosa lapponica*. Ogsaa denne Fugl er almindelig paa Gennemrejse, især om Efteraaret. Allerede i Begyndelsen af August drager de Syd paa i store Flokke; er faldet en Gang, nemlig 2 Individer den $18/9$ 1887.

41. Mudderklire, *Actitis hypoleuca*. Almindelig paa Gennemrejse; skudt enkelte Gange af Vestergaard; faldet to Gange $2/5$ 1891, 1 Individ, og $28/4$ 1924, 2 Individer.

42. Tinksmæd, *Totanus glareola*. Ikke almindelig paa Trækket; enkelte Gange skudt af Vestergaard; kun faldet en Gang $4/4$ 1924, 1 Individ.

43. Rødben, *Totanus calidris*. Af denne ellers i Danmark almindelige Ynglefugl findes kun 2—3 Par paa Øen; bl. a. ruger et Par ved Øens eneste, større Mose, og en anden Rede findes N. for Fyret. Skønt Antallet af Rødben saaledes var lille, saa tiltrak denne Fugl sig dog stadig vor Opmærksomhed paa Grund af sin usædvanligt støjende Adfærd, hvad enten den nu sad højt til Vejrs paa Sømærkerne, som den yndede at tage Plads paa, eller

den fløj lavt hen over vore Hoveder. Den var paa Færde tidlig og silde; aldrig syntes den at blive træt; om Aftenen, naar man laa i sin Seng, forstyrredes man af dens gennemtrængende Skrig, og tidlig om Morgenen skulde man nok blive vækket af den. Anføres ogsaa af Achton Friis. Den er ikke særlig almindelig i Træktiden, men dog flere Gange skudt af Vestergaard; aldrig faldet ved Fyret.

44. Hvidklire, *Totanus glottis*. Denne Fugl, som efter Vestergaard er almindelig paa Træk, er faldet en Gang paa Hesselø, nemlig 1 Individ $\frac{6}{9}$ 1888.

45. Brushane, *Machetes pugnax*. Ogsaa denne Fugl, som ligeledes sjældent falder ved Fyrene, er faldet en Gang, nemlig 1 Individ den $\frac{28}{4}$ 1924.

46. Islandsk Ryle, *Tringa canutus*. Almindelig paa Gennemrejse; flere Gange skudt af Vestergaard; aldrig faldet ved Fyret.

47. Almindelig Ryle, *Tringa alpina*. Faldet to Gange ved Fyret, $\frac{31}{3}$ og $\frac{4}{5}$ 1913, begge Gange 1 Individ.

48. Smaabekkasin, *Limnocyptes gallinula*. Almindelig paa Gennemrejse og falder ogsaa hyppigt ved Fyret (ialt 26 Fald). Foraarsstrækket begynder i Slutningen af Marts og slutter i Begyndelsen af Maj; Efteraarstrækket falder i Slutningen af September, kulminerer i Oktober og slutter i første Halvdelen af November. Overvintrer undertiden paa Øen.

49. Hørsegøg, *Gallinago scolopacina*. Almindelig paa Gennemrejse; faldet ialt 8 Gange, 13 Individuer, navnlig om Efteraaret. Foraarsstrækket falder i April, Efteraarstrækket begynder omkring September og kulminerer midt i Oktober.

50. Tredækker, *Gallinago major*. Denne tidligere noget almindeligere Yngle- og Trækfugl er jo nu i stærk Aftagende; paa Hesselø er den ved Fyret kun faldet en Gang, $\frac{13}{10}$ 1915, 1 Individ, og af Vestergaard kun skudt en Gang, i August 1926.

51. Skovsneppe, *Scolopax rusticula*. Almindelig saavel paa Foraars- som Efteraarstrækket og ret ofte faldet ved Fyret, ialt 19 Gange og 31 Individuer. Trækket om Foraaret begynder midt i Marts og varer til omkring Midten af April, men kan strække sig lidt ind i Maj; om Efteraaret begynder det omkring Oktober og vedvarer noget ind i November; enkelte Efternølere kan trække i Begyndelsen af December. Vestergaard har ofte skudt den, bl. a. 8 Individuer i Foraaret 1926.

52. Hættemaage, *Larus ridibundus*. Denne Fugl anføres af Achton Friis i Listen over iagttagne Fugle paa Hesselø, III Bd., S. 481, hvad der kunde tyde paa, at den yngler paa Øen. Vestergaard angav den imidlertid som ikke ynglende, og vi saa heller ikke en eneste Fugl. Der kommer kun faa Individer paa Trækket. Hættemaagen, der som alle Maagearterne kun sjældent falder ved Fyrene, er aldrig faldet paa Hesselø.

53. Stormmaage, *Larus canus*. Stormmaagen er naturligt nok Øens almindeligste Ynglefugl. Den har i Hundredvis sine Reder overalt ved Strandbredderne, men især paa den vestlige Del af Sydkysten og paa Nordkysten. Det er derfor den Fugl, der sætter sit Præg paa Fuglelivet derovre. Dagen igennem saas ustandseligt de store, hvide, skrigende Flokke af Stormmaager. Ved vort Besøg iagttoges talrige, snart større, snart mindre Unger, som endnu laa paa Reden. Det var derfor med den yderste Forsigtighed, vi maatte bevæge os hen over den storstenede Strandbred, da vi ved hvert Trin kunde risikere at træde paa en Maageunge. Det er formodentlig denne Maageart, der tænkes paa i den Fortegnelse over ynglende Fugle, som A. G. Saxtorph meddeler i O. Wingses »IV. Report on Birds in Danmark«, 1886. Næsten hele den store Flok af Stormmaager, som Sommeren igennem dominerer Øens Fugleliv, drager bort i September over til Byerne paa Sjælland, hvor de overvintrer for atter til April at vende tilbage til Øen for at yngle. Aldrig faldet ved Fyret.

54. Sølvmaage, *Larus argentatus*. Imellem de store Flokke af Stormmaager saas nu og da en enkelt Sølvmaage; Arten yngler da ogsaa i et Antal af 3—4 Par paa Nordvestrevet. Nævnes ikke af Achton Friis og er aldrig faldet ved Fyret.

55. Svartbag, *Larus marinus*. Anføres af Achton Friis i Fuglefortegnelsen over Hesselø, III Bd., S. 481. Vi saa ikke Fuglen, som er en almindelig Vintergæst, der om Foraaret atter trækker bort; aldrig faldet ved Fyret.

56. Hvidvinget Maage, *Larus leucopterus*. Ses i Træktiden; aldrig faldet ved danske Fyr.

57. Graamaage, *Larus glaucus*. Ses ligeledes paa Trækket; aldrig faldet ved Fyret.

58. Fjordterne, *Sterna hirundo*. Denne Terne ruger paa Øen i et ret stort Antal, som dog er meget lille i Sammenligning med det ynglende Antal Stormmaager; angives allerede i Fugleberetningen for 1886 at yngle paa Hesselø og er ogsaa nævnt

af Achton Friis. Aldrig faldet ved Fyret. Andre Ternearter træffes ikke.

59. Mellemkjove, *Lestris pomatorhina*. Er sjælden paa Øen; Vestergaard kun set 2 Individder, det ene ved den gamle Havn, det andet paa Nordvestrevet, jagende en Stormmaage; aldrig faldet ved Fyret.

60. Tejste, *Cephus grylle*. Denne herhjemme meget sjældne Ynglefugl findes endnu ynglende paa Hesselø, om end kun faatalligt; i Almindelighed ruger 2—3 Par hvert Aar nær den gamle Havn paa Nordkysten. I Fyrberetningerne for 1886, 1890 og 1892 angives den at yngle paa Hesselø. Achton Friis skriver, III Bd., S. 206: »Tejsterne derimod, som hyppigt kommer hertil, er ikke naaet videre end til at parre sig«.

61. Søkonge, *Mergulus alle*. Ses af og til som Vintergæst paa Øen. Saaledes saa Vestergaard nu i Foraaret 1927 to Individder, der opholdt sig længe under Vandet.

62. Alk, *Alca torda*. Nu og da Vintergæst paa Øen; saaledes iagtto Vestergaard 2 Alke i Februar 1929.

63. Hejre, *Ardea cinerea*. Denne Fugl kommer nu og da til Øen i Smaaflokke paa 2—3 Stk. fra et Tilholdsted paa Sjælland, vistnok St. Lyngby Skov. En enlig Hejre saas ²²/₃ 1916. Aldrig skudt og aldrig faldet ved Fyret.

64. Stork, *Ciconia alba*. Set en Gang paa Øen, hvor den opholdt sig et Par Dage midt i April 1923; aldrig faldet ved danske Fyr.

65. Skarv, *Phalacrocorax carbo*. Den kommer i Oktober og opholder sig paa Øen som Vintergæst helt ind i Marts—April. Der kan komme Flokke paa 20—30 Stk. Vestergaard har ialt skudt 14—15 Individder. Benene indleveredes og betaltes med 1 Kr. pr. Stk. 1 Individ faldt ved Fyret ¹⁶/₁ 1893.

66. Taarnfalk, *Falco tinnunculus*. Er meget almindelig i Træktiden. I den af H. Winge i 1908 publicerede Liste over dræbte Rovfugle paa Hesselø opgives 10 Taarnfalke som værende skudte i første Halvdel af 1907; aldrig faldet ved danske Fyr.

67. Dværgfalk, *Falco aesalon*. Enkelte Individder ses paa Træk; ikke faldet ved Fyret.

68. Lærkefalk, *Falco subbuteo*. Af Vestergaard skudt flere Gange, bl. a. 11 Stk. i April 1924; ikke faldet ved Fyret.

69. Vandrefalk, *Falco peregrinus*. Af Vestergaard angivet at være skudt en Gang, i April 1924; aldrig faldet ved Fyret.

70. Jagtfalk, *Falco gyrfalco*. Af denne hos os sjældne Vintergæst ses i Reglen hver Vinter et enkelt Individ; aldrig faldet ved danske Fyr.

71. Musevaage, *Buteo vulgaris*. Meget almindelig paa Gennemrejse. Foraarstrækket er større end Efteraarstrækket. Undertiden har indtil et halvhundrede Musevaager overnattet paa Øen. I den af H. Winge publicerede Skydeliste for 1907 anføres ikke mindre end 58 Musevaager! Aldrig faldet ved danske Fyr.

72. Vintermusevaage, *Buteo lagopus*. Ses ogsaa paa Trækene, om end langt fra saa almindeligt som foregaaende. I den ovenfor omtalte Skydeliste opføres to Vintermusevaager som værende skudt om Foraaret i 1907. Aldrig faldet ved danske Fyr.

73. Kongeørn, *Aquila fulva*. I Almindelighed ses hvert Efteraar en enkelt Kongeørn, saaledes opholdt et Individ sig i Oktober—November 1924 en halv Snes Dage paa Øen. Hver Dag tog den mindst en Hare, og adskillige Høns gik ogsaa i Løbet; til sidst, 7/11 1924, maatte Bestyrer Vestergaard om end med stor Sorg gribe til Bøssen og skyde Fuglen, for at Vildtet kunde faa Fred; nu staar den udstoppet i Taastrup Nykro. Der kan vel næppe siges noget til dette Drab selv fra en nidkær Ornithologs Side.

74. Havørn, *Haliaëtus albicilla*. Af denne Fugl er der paa Øen kun set et enkelt Individ, som opholdt sig der omtrent samtidig med den lige omtalte skudte Kongeørn. Er ligesom foregaaende aldrig faldet ved Fyrene.

75. Hvepsevaage, *Pernis apivorus*. Enkelte ses nu og da paa Gennemrejse; ikke faldet ved Fyret.

76. Glente, *Milvus iclinus*. Denne Fugl, der før var saa almindelig en Ynglefugl i Danmark, er nu selv paa Gennemrejse en sjælden Gæst. Paa Hesselø er den ogsaa kun iagttaget en Gang, idet en Glente i 1923 opholdt sig fire Dage paa Øen. Aldrig faldet ved danske Fyr.

77. Rørhøg, *Circus æruginosus*. Ses nu og da paa Gennemrejse; aldrig faldet ved danske Fyr.

78. Blaa Kærhøg, *Circus cyaneus*. Ses ligeledes nu og da paa Gennemrejse; i den tidligere omtalte Skydeliste opføres saaledes en Blaa Kærhøg; aldrig faldet ved danske Fyr.

79. Steppehøg, *Circus pallidus*. Efter Vestergaards Angivelse skudt en Gang; aldrig faldet ved danske Fyr.

80. Spurvehøg, *Accipiter nisus*. Spurvehøgen yngler maaske paa Øen og er i saa Tilfælde dens eneste ynglende Rovfugl; i hvert Fald ses den hvert Aar hele Sommeren igennem slaa ned paa Smaafugle og er ogsaa i Aar iagttaget. Den er overordentlig almindelig baade paa Foraars- og Efteraarstrækket; herom vidner ogsaa de 339 (!) Spurvehøge, der opføres i den tidligere omtalte Skydeliste for første Halvaar af 1907.

81. Duehøg, *Astur palumbarius*. Enkelte Duehøge ses paa Trækket; aldrig faldet ved danske Fyr.

82. Høgeugle, *Surnia ulula*. Iagttaget en Gang af Vestergaard i Vinteren 1925; aldrig faldet.

83. Natugle, *Syrnium aluco*. Ses hyppigt, navnlig om Efteraaret. Paa de tidligere omtalte Skydevolde fandt vi et Par Steder Uglegylp, som muligvis stammer fra denne Art; aldrig faldet ved danske Fyr.

84. Mosehornugle, *Otus brachyotus*. Af denne Art opføres 6 Individuer paa Skydelisten for 1907; faldet en Gang ved Fyret, ^{16/10} 1893, 1 Individ. Formodentlig ret almindelig paa Trækket, om end ikke omtalt af Vestergaard.

85. Skovhornugle, *Otus vulgaris*. Et Individ opført paa Skydelisten for 1907; ligesom Mosehornuglen faldet en Gang ved Fyret, ^{16/10} 1893.

Det kan maaske have sin Interesse her efter Angivelsen af, hvilke Rovfugle der iagttages paa Trækket over Hesselø, at se et lille Uddrag af Hr. Bestyrer Vestergaards Jagtjournal; den udviser for Tidsrummet ^{9/4}—^{24/4} 1924 følgende Udbytte af Rovfugle:

- 11 Lærkefalke
- 1 Vandrefalk
- 2 Musevaager
- 1 Steppenhøg
- 4 Spurvehøge

Til Sammenligning skal nedenfor gengives i sin Helhed den flere Gange tidligere omtalte Skydeliste, som H. Winge publicerede i den lille Afhandling: Om dræbte Rovfugle fra en lille dansk Ø. Skydelisten, som kun omfatter Fugle, der blev nedlagt i Løbet af første Halvdel af 1907, taler sit eget manende, uhyggelige Sprog:

10	Taarnfalke
58	Musevaager
2	Vintermusemaager
1	Blaa Kærhøg
339	Spurvehøge
6	Mosehornugler
1	Skovhornugle

Ialt 417 dræbte Fugle.

Skydelisten vidner om et meget stort Træk af Rovfugle over Øen, navnlig af Spurvehøge; Winge angiver, at alene paa en Dag i Begyndelsen af April blev der skudt 84 Spurvehøge! Hesselø maa danne en Slags Bro, et Hvilested, som samler Fuglene langvejs fra.

86. Turteldue, *Turtur auritus*. En Turteldue blev set af Vestergaard i Juni 1927; ikke faldet ved Fyret.

87. Huldue, *Columba oenas*. Ret almindelig paa Gennemrejse; faldet ialt fire Gange, 5 Individer, alle Gange paa Foraarstrækket i Marts—April.

88. Ringdue, *Columba palumbus*. Ringduen er nu ret almindelig paa Øen. Vestergaard har skudt flere; baade Achton Friis og vi hørte og saa den. Den maa derfor antages at yngle derovre i de senere Aar; de mange Naaletræplantninger yder jo ogsaa nu gode Betingelser derfor. Faldet ialt ni Gange, stedse enkeltvis, dels i Marts—Maj, dels i første Halvdel af Oktober. En halv Snes Ringduer opholdt sig paa Øen i Maj 1892.

89. Natravn, *Caprimulgus europæus*. Natravnen ruger sikkert ogsaa paa Hesselø, da Vestergaard baade har set og hørt den de sidste Somre og i Sommeren 1929 saa en Unge siddende paa et Mistbænkvindue. Ses i Træktiden. Et Individ faldt ^{12/9} 1888.

90. Mursejler, *Cypselus apus*. Mursejleren er en almindelig Ynglefugl derovre. Vi saa hver Dag Smaaflokke paa en halv Snes Stykker kredse højt oppe omkring Fyret, i hvilket Rederne maaske er anbragt. Er aldrig faldet ved Fyret.

91. Isfugl, *Alcedo ispida*. Ses af og til om Efteraaret og Vinteren som Gæst; aldrig faldet ved Fyret.

92. Gøg, *Cuculus canorus*. Gøgen maa antages at yngle paa Hesselø; den høres jævnligt, hvad vi ogsaa havde Lejlighed

til at overbevise os om. Nævnt et Par Gange i Fyrberetningerne; saaledes hørte Fyrmesteren i Tidsrummene 22.—27. Maj 1892 og 27.—29. Maj 1894 en Gøg kukke dagligt. Ikke faldet ved Fyret.

93. Vende Hals, *Iynx lorquilla*. Almindelig paa Gennemrejse For- og Efteraar; faldet fire Gange ved Fyret, dels i Slutningen af April og Begyndelsen af Maj, dels i sidste Halvdel af August.

94. Stor Flagspætte, *Dendrocopus major*. En Flagspætte, formodentlig den anførte, iagttoges i Vinteren 1926. To Individuer faldt ved Fyret ^{26/10} 1889.

95. Hærfugl, *Upupa epops*. Af denne Fugl, der endnu af og til træffes som Gæst i Danmark, saas 4. Maj 1924 et Individ, der med stor Forkærlighed opsøgte Kokasserne, som den ivrigt bearbejdede med Næbbet. Aldrig faldet ved danske Fyr.

96. Skovskade, *Garrulus glandarius*. Ses om Efteraaret, naar Skandinaviens Skovskader trækker til Danmark for at overvintre. Aldrig faldet ved danske Fyr.

97. Skade, *Pica caudata*. Ses nu og da; aldrig faldet ved danske Fyr.

98. Allike, *Corvus monedula*. Ses trække om Dagen i store Flokke For- og Efteraar; ikke faldet ved danske Fyr.

99. Raage, *Corvus frugilegus*. Ligeledes almindelig paa Trækket, der ligesom for Allikernes Vedkommende foregaar om Dagen. Ikke faldet ved Fyret.

100. Krage, *Corvus cornix*. En af de aller almindeligste Fugle paa Foraars- og Efteraarstrækket; i Flokke paa Hundreder drager den over Øen. Undertiden opholder de sig i nogle Dage paa Øen, inden de drager videre. I Fyrberetningerne omtales flere Gange betydelige Flokke, der har gæstet Hesselø, saaledes i 1886, ^{17-18/10} 1890, ^{27/3-6/4} 1894 og ^{15/3} 1895. Aldrig faldet ved Fyret.

101. Rødrygget Tornskade, *Lanius collyrio*. Enkelte ses paa Trækket; 1 Individ faldt ved Fyret ^{12/5} 1890.

102. Silkehale, *Ampelis garrula*. Ret almindelig paa Gennemrejse; saaledes opholdt en lille Flok paa 6—7 Stk. sig i Efteraaret 1926 i Bestyrer Vestergaards Have. 1 Silkehale faldt ved Fyret ^{22/11} 1921.

103. Digesvale, *Hirundo riparia*. Egnede Lokalteter findes ikke rigtig paa Hesselø for denne ellers almindelige Ynglefugl,

og der ruger da ogsaa kun nogle faa Par i nogle smaa Grusgrave, der er anlagt ude paa Nordvestrevet. Aldrig faldet ved danske Fyr.

104. Bysvale, *Hirundo urbana*. Heller ikke denne Svaleart, der jo væsentlig hører Byerne til, er almindelig paa Øen; der findes vist kun 3—4 ynglende Par. Anføres ogsaa af Achton Friis; ikke faldet ved Fyret.

105. Forstuesvale, *Hirundo rustica*. Forstuesvalen er derimod en meget almindelig Ynglefugl, som man træffer alle Vegne paa Øen, og som bl. a. har Mængder af Reder i Gaardens Staldbygninger og i Bygningerne omkring Fyret. Forstuesvalen kommer i Reglen i den første Uge af Maj; tidligst er den iagttaget $^{30}/_4$, senest $^{8}/_5$ første Gang. Alle de 3 nævnte Svalearter er almindelige paa Trækket, men de falder aldrig ved Fyret.

106. Lærke, *Alauda arvensis*. Der skal yngle 4—5 Par paa Øen; men vi saa ikke nogen Lærke. Den er altsaa ikke almindelig derovre, men vidtstrakte Heder eller Marker findes jo heller ikke. Anføres heller ikke af Achton Friis. Sanglærken er meget almindelig paa Trækket og som bekendt den Fugl, der, efter Sangdroslen og Vindroslen, falder i størst Mængde ved de danske Fyr. Paa Hesselø er den i Løbet af 40 Aar, 1886—1925, faldet 79 Gange, ialt 405 Individuer, hyppigst om Efteraaret i Oktober. Foraarsstrækket indledes med nogle Forløbere i Slutningen af Januar og Begyndelsen af Februar, men kulminerer først i Marts—April; nogle Efternølere kan komme i Begyndelsen af Maj. Efteraarsstrækket begynder med Oktober og strækker sig midt ind i November.

107. Stær, *Sturnus vulgaris*. Af denne Fugl, som yngler i talrige Par derovre, saa vi ofte store Flokke slaa sig ned i de tætte Tjørne- og Hyldekrat, der findes paa Øens Østside. Ogsaa Achton Friis taler om store Stæreflokke. Ifølge Fyrberetningerne svinger Stærens Ankomsttid til Øen ret stærkt; hyppigst er den der i sidste Halvdel af Februar, men kan ogsaa ofte komme allerede i første Uge af samme Maaned eller saa sent som i Begyndelsen af Marts. Tidligst er Stæren set $^{1}/_2$, senest $^{16}/_3$ første Gang. Den falder meget hyppigt ved Fyret; ialt er ca. 200 Individuer faldet, fordelt paa 48 Nætter. Trækket foregaar væsentligst i Marts—April og omkring Midten af Oktober. Ifølge Fyrberetningerne har enkelte Stære, indtil en halv Snes Stk., overvintret paa Øen, saaledes i 1887, 1892 og 1913.

108. Gærdesmutte, *Troglodytes parvulus*. Gærdesmutton er en ikke almindelig Ynglefugl, som har sine Reder i Øens talrige Stendiger. Almindelig paa Gennemrejse, især Efteraarstrækket; faldet fire Gange ved Fyret, stedse i Oktober.

109. Træløber, *Certhia familiaris*. 1 Individ faldt ¹⁶/₁₀ 1887.

110. Vandstær, *Cinclus aquaticus*. 1 Individ faldt ¹⁹/₁₀ 1889.

111. Blaamejse, *Parus coeruleus*. 1 Individ faldt ⁶/₁₁ 1890.

112. Halemejse, *Acredula caudata*. Ses ret jævnlgt om Vinteren; i Vinteren 1926—27 saas bl. a. en lille Flok paa en halv Snes Stykker i en af Granplantagerne. Aldrig faldet ved Fyret.

113. Tornsanger, *Sylvia cinerea*. Anføres af Achton Friis; yngler formodentlig i »Parken« og de unge Naaetræplantninger. Faldet tre Gange ved Fyret, dels i Maj, dels i August og September.

114. Gærdesanger, *Sylvia curruca*. Anføres ligeledes af Achton Friis og yngler sikkert ogsaa derovre; kun faldet en Gang ved Fyret, ¹⁰/₉ 1888, 1 Individ.

115. Munk, *Sylvia atricapilla*. Faldet syv Gange ved Fyret, en enkelt Gang i Begyndelsen af Maj, de øvrige Gange i Slutningen af September og i Oktober, hvad der tyder paa et ret sent Efteraarstræk.

116. Havesanger, *Sylvia hortensis*. Faldet fire Gange, dels i August, dels i September.

117. Løvsanger, *Phylloscopus trochilus*. Blandt de egentlige Sangere er Løvsangeren den, som hyppigst er faldet ved Hesseløs Fyr, ialt 17 Gange, 31 Individ, dels i Slutningen af April og første Halvdel af Maj, dels i August—September, en enkelt Gang i Oktober.

118. Gransanger, *Phylloscopus rufus*. Kun faldet fire Gange, 5 Individ, dels i Slutningen af April, dels i Slutningen af September og Begyndelsen af Oktober.

119. Fuglekonge, *Regulus cristatus*. Talrig paa Gennemrejse, især om Efteraaret; falder hyppigt ved Fyret, nemlig ialt 25 Fald med 41 Individ. Foraarstrækket finder Sted i Slutningen af Marts og det meste af April, Efteraarstrækket væsentligst i Oktober.

120. Engpiber, *Anthus pratensis*. Ses i Mængde ved Fyret i Træktiden, men er kun faldet en Gang ¹⁷/₉ 1903.

121. Skovpiber, *Anthus arboreus*. Faldet tre Gange ved Fyret, dels i Maj, dels i September og Oktober.

122. Gul Vipstjert, *Motacilla flava*. Ret almindelig paa Gennemrejse; en enkelt Gang faldet ved Fyret, $\frac{4}{9}$ 1891.

123. Hvid Vipstjert, *Motacilla alba*. En ret almindelig Ynglefugl, som vi hyppigt saa. Talrig paa Gennemrejse; undertiden opholder den sig et Par Dage i Hundredvis paa Øen; faldet fem Gange, dels paa Foraars-, dels paa Efteraarstrækket.

124. Vindrossel, *Turdus iliacus*. Vindroslen er den Fugleart, der næst efter Lærken er faldet det største Antal Nætter ved Hesseløs Fyr, nemlig 59, hyppigst om Efteraaret, men Antallet af faldne Individuer er betydeligt større end for Lærkens Vedkommende, nemlig 807 mod 396 Individuer. Den maa følgelig være meget almindelig paa Gennemrejse. Foraarsstrækket begynder i Slutningen af Marts og varer lidt ind i Maj; Efteraarstrækket strækker sig over hele Oktober og første Halvdel af November, men falder væsentligst midt i Oktober.

125. Sangdrossel, *Turdus musicus*. Sangdroslen er som bekendt den Fugl, der falder i størst Individantal ved de danske Fyr. Ved Hesselø er der saaledes i Tidsrummet 1886—1925 faldet 1163 Individuer, fordelt paa 50 Nætter. Foraarsstrækket begynder i Slutningen af Marts og strækker sig over hele April; Efteraarstrækket falder i Slutningen af September og vedvarer i hele Oktober. Sangdroslen yngler ikke paa Hesselø.

126. Misteldrossel, *Turdus viscivorus*. Ikke almindelig paa Gennemrejse; kun faldet fire Gange, 4 Individuer, i Marts og November.

127. Sjagger, *Turdus pilaris*. Talrig paa Trækket; faldet 32 Gange, 195 Individuer. Foraarsstrækket foregaar i April og Begyndelsen af Maj, Efteraarstrækket i Oktober—November. Enkelte Gange er den faldet i December, Januar og Februar; formodentlig har det været overvintrende Individuer; hyppigt skudt af Vestergaard.

128. Ringdrossel, *Turdus torquatus*. Ikke almindelig paa Gennemrejse; kun faldet 2 Gange, 9 Individuer; skudt et Par Gange af Vestergaard.

129. Solsort, *Turdus merula*. Nogle faa ynglende Solsortpar findes derovre; de har bl. a. Reder i Villaparken. Ofte Standfugl. Anføres ogsaa af Achton Friis. Faldet ret ofte ved Fyret, 23 Gange, 34 Individuer. Foraarsstrækket finder Sted i Marts—

April, Efteraarstrækket i Slutningen af Oktober og Begyndelsen af November.

130. Digesmutte, *Saxiola oenanthe*. Hyppig paa Gennemrejse; faldet 14 Gange, dels i April—Maj, dels i September.

131. Bynkefugl, *Praticola rubetra*. Et enkelt Par skal yngle paa Hesselø; vi saa ikke Fuglen, der heller ikke anføres af Achton Friis. Almindelig paa Gennemrejse; faldet ved Fyret fem Gange, stedse enkeltvis, dels i Maj, dels i September.

132. Rødstjert, *Ruticilla phoenicura*. Ifølge Vestergaard ruger flere Par af denne herhjemme ret faatallige Ynglefugl paa Vest-siden af Øen; heller ikke denne Fugl iagttog vi, og den anføres heller ikke af Achton Friis. Rødstjerten er almindelig i Træktiden og falder ret ofte ved Fyret; ialt er den paa Hesselø faldet 22 Gange i et Antal af 44 Individuer. Foraarsstrækket foregaar i sidste Halvdel af April og den allerførste Del af Maj, Efteraarstrækket allerede i August og September, men kan strække sig ind i Oktober.

133. Rødhals, *Erithacus rubecula*. Meget almindelig paa Gennemrejse og er den Fugl, som efter Lærken og Sangdroslen oftest er faldet ved Hesseløs Fyr, omend ikke i nær saa stort et Individantal som disse; i Tidsrummet 1886—1925 er der faldet 167 Individuer, fordelt paa 57 Nætter. At dømme efter Fuglefaldet, som er størst om Efteraaret, strækker Foraarsstrækket sig over April og lidt ind i Maj, medens Efteraarstrækket begynder omkring Midten af September, kulminerer midt i Oktober og slutter i Begyndelsen af November.

134. Blaahals, *Cyanecula suecica*. To Individuer faldt ved Fyret ^{13/5} 1893. Om disse to Individuer skriver H. Winge: »Den ene med rød og hvid Strubeplet og med Fjerene over Næbbet foran Øjet blaa; den anden med rød Strubeplet og uden blaat over Næbbet.«

135. Broget Fluesnapper, *Muscicapa atricapilla*. Almindelig paa Gennemrejse. Faldet 14 Gange med 33 Individuer ved Fyret. Foraarsstrækket sker i sidste Halvdel af April og første Halvdel af Maj, Efteraarstrækket i første Halvdel af September.

136. Graa Fluesnapper, *Muscicapa grisola*. Skal ifølge Vestergaard yngle paa Hesselø; hverken Achton Friis eller vi saa den. Ikke faldet ved Fyret.

137. Graaspurv, *Passer domesticus*. Graaspurven er, som det var naturligt at vente, ved at blive en Plage for Øens Be-

boere. Talrige Par har sine Reder under Taget paa Gaarden og Fyrmesterboligen og mange andre Steder. Den er næst efter Stormmaagen ubetinget Øens almindeligste Fugl.

138. Skovspurv, *Passer montanus*. Yngler ret faatalligt i Granplantagerne; Standfugl paa Øen.

139. Bogfinke, *Fringilla coelebs*. Denne vor almindeligste Skovfugl mangler naturligvis heller ikke i Øens Park, Haver og Plantager; man saa og hørte den meget ofte; anføres ogsaa af Achton Friis. Hyppigt Standfugl; almindelig paa Gennemrejse; faldet seks Gange baade paa Foraars- og Efteraarstrækket.

140. Kvækerfinke, *Fringilla montifringilla*. Ses hyppigt om Vinteren paa Øen og falder ret ofte ved Fyret. De 33 faldne Individuer, der fordeler sig paa 21 Nætter, er dels faldet i April, dels i Slutningen af September, i Oktober og i Begyndelsen af November.

141. Kærnebider, *Coccothraustes vulgaris*. Enkelte er nu og da Vintergæster paa Øen; i Vinteren 1926—27 saas dog kun 1 Individ. Faldet to Gange: $\frac{4}{9}$ 1891 og $\frac{9}{11}$ 1906, hver Gang 1 Individ.

142. Grønsisken, *Chrysomitris spinus*. Ses om Vinteren; aldrig faldet ved danske Fyr.

143. Stillits, *Carduelis elegans*. Nogle faa Par holder til i Plantagerne; desuden en almindelig Vintergæst, der ofte ses siddende i Toppen af store Burre- og Bynkeplanter. Aldrig faldet ved danske Fyr.

144. Svenske, *Ligurinus chloris*. Flere Par yngler i Plantagerne; ikke faldet ved Fyret.

145. Tornirisk, *Cannabina linota*. Næst efter Bogfinken og Gulsprurven var Tornirirken vel den almindeligste Fugl, vi traf paa i og omkring Haverne og Plantagerne; anføres ogsaa af Achton Friis; ikke faldet ved Fyret.

146. Dompap, *Pyrrhula vulgaris*. En ret hyppig Vintergæst; hele Vinteren 1926—27 opholdt et Par Dompapper sig i Bestyrerens Have og viste sig meget lidt sky; ikke faldet ved Fyret.

147. Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*. Denne hos os ret faatallige og ustadige Ynglefugl, som uden for Jyllands Plantager kun er truffet ynglende enkelte andre Steder i Landet, synes under den store Invasion i 1927 ogsaa at have ynglet paa Øen. Paa en Tur gennem Villaparken sammen med Hr. Vestergaard traf vi nemlig en meget ung Korsnæb, som flagede rundt paa Jorden

og døjede med at flyve. Det lykkedes os efter noget Besvær at fange Fuglen og virkelig overbevise os om, at det var en Korsnæb; Vingerne var endnu ikke helt udvoksede. Et Par maa saaledes uden Tvivl have haft Rede paa Øen. Ret almindelig om Vinteren paa Øen. Ikke faldet ved Fyret.

148. Rørspurv, *Emberiza schoeniclus*. Tre Gange faldet ved Fyret, stedse enkeltvis, og hver Gang i Oktober.

149. Gulspurv, *Emberiza citrinella*. De mange, unge Naaletræplantninger, som findes omkring paa Hesselø, yder gode Betingelser for Gulspurvens Ynglen. Vi saa den ofte sidde i Granernes Toppe, hvorfra dens noget ensformige Toner lød os i Møde. Anføres ikke af Achton Friis. Ikke faldet ved Fyret.

150. Laplandsverling, *Emberiza lapponica*. Et Individ faldt ved Fyret ^{16/4} 1917. Denne i Danmark tilfældige Vintergæst skal i Følge Fyrberetningen for 1886 have opholdt sig paa Hesselø i Flokke i Vinteren 1885—86.

151. Snespurv, *Emberiza nivalis*. Hver Vinter ses ret store Flokke af denne Verling færdes ved Stranden. Faldet ialt otte Gange ved Fyret, en enkelt Gang i Marts, de øvrige Gange i November og December.

Af de 151 opførte Fuglearter træffes, med større eller mindre Sikkerhed, ialt 44 Arter som ynglende; af disse er dog to, Agerhøne og Fasan, indført til Øen. Det er jo ikke noget imponerende Antal, naar det betænkes, at hele Danmark huser omkring 175 sikkert ynglende Fugle, men af dette store Antal er, i Følge E. Lehn Schiøler: Danmarks Fugle, Bd. I, kun 64 almindeligt og 26 ret almindeligt ynglende, ialt altsaa kun 90 Arter, og kun disse kunde følgelig med nogen Ret ventes at træffes paa Øen, hvis denne iøvrigt frembød egnede Ynglepladser. Faktisk er det endnu kun Strandens Fugle, nemlig Svømme- og Vadefuglene, som præger Øen, medens Skovenes, Hedernes, Markernes, Havernes og de ferske Vandes Fugle kun er faatalligt repræsenterede, hvad der hænger nøje sammen med, at disse »Plantesamfund« enten ikke findes eller kun er sparsomt udviklede. Af de 90 almindelige og ret almindelige Arter findes der godt og vel en Tredjedel, nemlig 37, medens de øvrige syv Arter, Ederfugl, Vagtel, Stenvender, Tejste, Natravn, Rødstjert og Lille Korsnæb, hører til Landets

sjældnere eller sjældneste Ynglefugle. Tallet 44 er imidlertid sikkert for lavt, da baade Hr. Vestergaards og vort Kendskab til de vanskelige Smaasangere er meget fragmentarisk. Af disse, hvoraf jo mange er almindelige Ynglefugle herhjemme, vil der uden Tvivl ved en nærmere Undersøgelse af Øens Fugleliv kunne træffes en Del flere Arter, saa Tallet rimeligvis let kan forøges til 50.

I Betragtning af Øens ringe Størrelse — ikke mere end 125 Td. Land — og den lidet afvekslende Natur maa det nævnte Fugleantal vist nok siges at være et endda ret betydeligt. Der er næppe Tvivl om, at Øen før de store Indgreb i Naturen, som fandt Sted under den nu afdøde Hofjægermester Holstein Rathlou, der bl. a. har anlagt alle de Plantager, som findes, husede et langt mindre Antal ynglende Fuglearter. Sikkert vil Skovfuglenes Tal ogsaa tiltage, alt eftersom Plantningerne vokser til; herpaa kunde bl. a. Fundet af Lille Korsnæb tyde. Dette være i nogen Grad en Trøst for den Tilbagegang, som har fundet Sted med saa ejendommelige Fugle som Tejste og Ederfugl.

YNGLEFUGLE PAA HESSELØ.

(Et ? angiver Tvivl m. H. t., om Fuglen virkelig yngler paa Øen).

Stokand	Gøg
Gravand	Digesvale
Ederfugl	Bysvale
Toppet Skallesluger	Forstuesvale
? Vagtel	Lærke
Agerhøne	Stær
Fasan	Gærdesmutte
Rørhøne	? Tornsanger
Vibe	? Gærdesanger
Almindelig Præstekrave	Hvid Vipstjert
? Stenvender	Solsort
Strandskade	? Bynkefugl
Rødben	? Rødstjert
? Hættemaage	? Graa Fluesnapper
Stormmaage	Graaspurv
Sølvmaage	Skovspurv
Fjordterne	Bogfinke
Tejste	Stillits
? Spurvehøg	Svenske
? Ringdue	Tornirisk
Natravn	Lille Korsnæb
? Mursejler	Gulspurv

ANKOMSTTIDER FOR NOGLE ALMINDELIGE YNGLEFUGLE.

	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896
Stær	—	—	9/3	9/3	5/3	—	16/2	7/2	9/3	28/2
Vibe	15/3	25/3	10/3	11/3	24/2	14/3	16/2	3/3	15/3	—
Strandskade	—	30/3	18/3	14/3	5/3	—	14/3	11/3	—	—
Gravand	28/3	30/3	21/3	14/3	29/3	12/3	7/3	16/3	15/3	28/2
Forstuesvale	—	—	—	—	—	—	4/5	5/5	—	—
	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906
Stær	—	—	11/2	—	16/3	10/2	1/2	18/2	—	18/2
Vibe	3/3	10/3	15/3	16/3	16/3	1/3	20/2	—	—	1/3
Strandskade	—	13/3	—	16/3	—	—	—	—	—	—
Gravand	—	10/3	15/3	—	—	10/2	20/2	—	—	1/3
Forstuesvale	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
Stær	—	—	—	—	—	—	19/2	5/2	21/2	23/2
Vibe	20/2	—	—	—	—	4/3	—	—	21/2	1/3
Strandskade	—	—	—	—	—	9/3	21/2	19/2	20/2	19/3
Gravand	—	—	—	—	—	4/3	—	17/3	21/2	14/3
Forstuesvale	—	—	—	—	—	—	1/5	—	30/4	3/5
	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	
Stær	14/3	4/3	23/2	26/2	28/2	2/2	3/2	12/3	—	
Vibe	14/3	12/3	23/2	24/2	28/2	26/2	2/2	15/3	—	
Strandskade	19/3	11/3	5/3	1/3	28/2	10/3	16/3	15/3	27/3	
Gravand	18/3	10/3	8/3	1/3	8/3	9/3	16/3	15/3	17/3	
Forstuesvale	1/5	8/5	8/5	3/5	8/5	6/5	8/5	1/5	8/5	

STANDFUGLE PAA HESSELØ.

Stokand	Tejste
Ederfugl	Solsort
Toppet Skallesluger	Graaspurv
Agerhøne	Skovspurv
Fasan	Gulspurv

VINTERGÆSTER PAA HESSELØ.

Stokand, alm.	Sortand, alm.
Knopsvane	Fløjlsand, alm.
Sangsvane	Ederfugl, alm.
Troldand	Toppet Skallesluger, alm.
Taffeland	Svartbag, alm.
Havlit	Søkonge

Skarv, alm.	Kvækerfinke, alm.
Jagtfalk	Kærnebider
Kongeørn	Grønsiken, alm.
Havørn	Stillits, alm.
Isfugl	Dompap
Silkehale	Lille Korsnæb
Halemejsje	Snespurv, alm.

TILFÆLDIGE GÆSTER PAA HESSELØ.

Lille Lappedykker	Høgeugle
Stortrappe	Stor Flagspætte
Hejre	Hærfugl
Stork	Træløber
Havørn	Vandstær
Steppehøg	Laplandsverling

FUGLE FALDNE VED HESSELØS FYR I TIDSRUMMET 1886—1925.

DET FALDNE ANTAL INDIVIDER ER VEDFØJET.

1 Krikand, 12	Mosehornugle, 1
Pibeand, 3	30 Skovhornugle, 1
Stokand, 24	Huldue, 5
Troldand, 2	Ringdue, 9
5 Havlit, 6	Natravn, 1
Sortand, 3	Vendehals, 4
Fløjlsand, 2	35 Stor Flagspætte, 2
Knortegaas, 1	Rødrygget Tornskade, 1
Engsnarre, 1	Silkehale, 1
10 Plettet Rørvagtel, 2	Lærke, 396
Vandrikse, 20	Stær, 194
Rørhøne, 6	40 Gærdesmutte, 4
Blishøne, 3	Træløber, 1
Vibe, 8	Vandstær, 1
15 Strandhjejle, 3	Blaamejsje, 1
Hjejle, 1	Tornsanger, 5
Storspøve, 100	45 Gærdesanger, 1
Lille Kobbersneppe, 2	Munk, 7
Mudderklire, 3	Havesanger, 10
20 Tinksmed, 1	Løvsanger, 31
Hvidklire, 1	Gransanger, 5
Brushane, 1	50 Fuglekonge, 41
Almindelig Ryle, 2	Engpiber, 1
Smaabekkasin, 37	Skovpiber, 5
25 Horsegøg, 13	Gul Vipstjert, 1
Tredækker, 1	Hvid Vipstjert, 6
Skovsneppe, 31	55 Vindrossel, 807,
Skarv, 1	Sangdrossel, 1163

KRONOLOGISK ORDNET OVERSICHT OVER DE VED
TALLENE ANGIVER DET ANTAL

	Januar				Februar				Marts				April			
	1/7	8/15	16/23	24/31	1/7	8/15	16/23	24/28	1/7	8/15	16/23	24/31	1/7	8/15	16/23	24/30
Sjagger			1				3						1	2		1
Lærke				1	1	2				3	2	6	2	2	5	1
Stær									1		4	3	5	4	2	
Solsort									2	1	4	1	3	1		
Skovsneppe										1	2	1	2			
Smaabekkasin											1		2	2		1
Fuglekonge											1	2	2	2		
Sangdrossel											1	1	5	1	5	
Vandrikse											1	1	2		1	
Vindrossel											1	4	5	4	4	
Rødhals													5	5	7	
Kvækerfinke													1	1	1	
Digesmutte													1	3	4	
Rødstjert														2	2	
Broget Fluesnapper....														1	1	
Løvsanger															3	

Misteldrossel, 4
Sjagger, 195
Ringdrossel, 9
60 Solsort, 34
Digesmutte, 28
Bynkefugl, 5
Rødstjert, 44
Rødhals, 161

65 Blaahals, 2
Broget Fluesnapper, 33
Bogfinke, 8
Kvækerfinke, 33
Kærnebider, 2
70 Rørspurv, 3
Laplandsverling, 1
72 Snespurv, 8.

III. KRYBDYR.

Af Krybdyr huser Hesselø i Følge Vestergaards Udsagn kun Firben, *Lacerta* sp., og Staalorm, *Anguis fragilis*. Achton Friis omtaler ogsaa Firben, men har næppe selv set dem; hans Angivelse støtter sig vist ogsaa udelukkende paa Bestyrerens Udtalelser. Hvilken Art af vore Firben, der findes derovre, eller om eventuelt begge Arter træffes, kan altsaa foreløbigt ikke afgøres.

IV. PADDER.

Heller ikke Padder er den lille Ø rig paa; der findes vistnok ikke mere end fem Arter, hvoraf i hvert Fald en er indført; maaske forekommer Skrubtudsen dog ogsaa derovre.

HESSELØS FYR HYPPIGST FALDNE FUGLE I AARENE 1886—1925.

ÆTTER, HVORI FUGLENE ER FALDET.

Maj				August				September				Oktober				November				December				
1/7	8/15	16/23	24/31	1/7	8/15	16/23	24/31	1/7	8/15	16/23	24/30	1/7	8/15	16/23	24/31	1/7	8/15	16/23	24/30	1/7	8/15	16/23	24/31	
4		1											2	1	1	4	1	1		1				3
1													7	17	13	8	3	1						
	1												1	6	9	5	3							
1														2	2	2	5	1						
1													2	2	3	2	1				1			
3											2		3	4	3	1	2	1						
														6	7	3		1						
2											2		7	12	7	3	3							
1														3	3	1	1	1						
2													1	8	12	8	6	2						
2								2	1			2	4	13	8	4	4							
									2	1		1	5	5	4	2								
	1				1		1		2	1														
5	3				2			2	3	2	1	1	1											
2	2	1						1	2	3														
5	3	1			1			1	1	1	1													

1. Den grønbrogede Tudse, *Bufo viridis*. Denne smukke Tudse havde vi Lejlighed til at iagttage mange Steder paa Øen, hvor den synes at være meget almindelig. Snart saas den enkeltvis, snart to-tre sammen, livligt kravlende eller snarere hoppende om mellem Strandbreddens Sten; ikke altid var det lige let at faa Øje paa den, da dens brogede Farver faldt stærkt sammen med de ofte lavbevoksede Strandsten. Navnlig synes den at foretrække saadanne Steder paa Strandbredden, hvor der voksede lidt Smaakrat af Rose, Slaen og Tjørn mellem Stenene.

2. Klokkefrøen, *Bombinator igneus*. Den gamle Hofjægermester Holstein Rathlou interesserede sig meget for Dyr og Planter. Han plantede ikke alene Plantager og anlagde Parker med sjældne Træer og Urter; han indførte ikke alene Vildt som Harer, Høns og Fasaner for bagefter at kunne jage disse Dyr; men han interesserede sig ogsaa for Dyrene for Dyrenes egen Skyld. I »Parken« kunde man møde ikke blot Paafugle, men selv saa mærkværdige Dyr som Kasuar og Kænguru. Ligeledes skyldes de talrige Vinbjergsnegle, som nu findes overalt paa Øen, hans Initiativ. Endvidere er det ham, der har indført Klokkefrøen; der findes nu en Del i et Vandhul Vest for Gaarden. Angives ogsaa af Achton Friis.

3. Den butsnudede Frø, *Rana platyrhinus*, er Øens almindeligste Padde; den forekommer i flere Vandhuller derovre.

4. Den grønne Frø, *Rana esculenta*. I Følge Achton Friis skal den grønne Frø findes paa Hesselø; han skriver, III Bd. S. 206, at han selv fandt den. Vi saa den ikke.

5. Den lille Vandsalamander, *Triton punctatus*, findes ynglende i flere af Vandhullerne.

Hesselø er saaledes fattig paa fireføddede Hvirveldyr, Pattedyr, Krybdyr og Padder. De fleste er med Sikkerhed indførte eller indslæbte. Sikkert indførte er saaledes Hare og Klokkefrø; indslæbte er Husmus og formodentlig ogsaa Spidsmus. Tilbage bliver da kun plettet Sæl, Firben, Staalorm, Lille Vandsalamander, butsnudet og grøn Frø samt grønbroget Tudse. Af disse kan Padderne og Krybdyrene tænkes at være indførte eller indslæbte. Selv om de formodes at være spontant indvandrede, bliver der saaledes blandt Hvirveldyrene næsten ikke noget Holdepunkt at finde for den Antagelse, at Hesselø i postglacial Tid kan have været landfast med de tilstødende større Øer, Sjælland og Samsø, saadan som det er Tilfældet med mange andre af Kattegatsøerne. Maaske kan der inden for de hvirvelløse Dyr, bl. a. Sneglene, findes et Sandsynlighedsbevis for en saadan Landbro, men saalænge de lavere Dyrs Udbredelse paa Øen ikke er udforsket, forbliver Spørgsmaalet om, hvorvidt Hesselø har været i landfast Forbindelse eller ikke, aabent og ubesvaret.
